

Članki: 10 Din, za tuzemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563; Zagreb št. 39.011; Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Proračun pred senatom

Senat je proračun v načelu sprejel

Prosvetni minister je temeljito izdelal Pucljevo demagogijo

Belgrad, 25. marca. m. Današnja seja senata, na kateri je bil državni proračun za proračunsko leto 1936-1937 sprejet v načelu, se je pričela točno ob 9. Po sprejetju zapisnika zadnje seje je tajnik senata dr. Vasa Glušac sporočil, da je senator Hribar vložil interpelacijo na min. predsednika dr. Stojadinovića radi sodelovanja tvrdke Krupp iz Essena v železarni v Zenici. Ker je interpelant za svojo interpelacijo zahteval nujnost, jo je v imenu min. predsednika sprejel trgovski minister dr. Vrbanić. Sprejel pa jo je tudi senat.

Senat je nato prešel na nadaljevanje proračunske debate v načelu. Besedo je dobil senator Jovan Banjanin, znani pohorec, ki je v svojem dveurnem govoru kritiziral politiko sedanje vlade. V uvodu svojega govora je zagovarjal stališče, ki ga je zavzela večina finančnega odbora senata ter je v tej zvezi polemiziral z izjavami senatorja Simonovića. Prešel je na kritiko posameznih opozicijskih govornikov, kakor Ljube Davidovića, Dragoljuba Jovanovića in pravkov bivše samostojne demokratske stranke. Senator Banjanin je v svojem govoru zelo ostro napadel tudi katoliške akeje v Sloveniji, pa tudi na Hrvatskem. Za to akcijo pravi, da se bavi s političnimi vprašanji. Zato poudarja, da bi bilo potrebno, da se čimprej ratificira konkordat. Baval se je seveda tudi s klerikalizmom ter je izjavil, da je ta velik sovražnik države, posebno sedaj, ko se baje že pojavlja pravoslavni klerikalizem. Ostro je kritiziral

tako imenovano združeno opozicijo in govore raznih govornikov opozicijskih strank. Izjavlja se proti raznim koncepcijam dr. Vladka Mačka, proti vojvodinskemu pokretu itd. Govor senatorja Banjanina je bil prežet samih napadov na levo in desno. Senator je končno izjavil, da bo glasoval za poročilo večine finančnega odbora.

Proračun v načelu sprejel

Po govoru senatorja Banjanina je senat prešel takoj na glasovanje o državnem proračunu v načelu. Za proračun je glasovalo 70 senatorjev, to je vsi, ki so bili navzoči.

Predsednik senata dr. Tomašić je odredil krajši odmor, nakar se je seja zopet nadaljevala ter je bil na vrsti pretres državnega proračuna v podrobnostih.

Najprej so senatorji pretresali proračun za vrhovno državno upravo. Ker se nihče ni javil k besedi, se je takoj vršilo glasovanje in je bil proračun za vrhovno državno upravo sprejet.

Druge točka je bil pretres postavk za pokojnine in invalidske podpore. Besedo je dobil finančni minister dr. Dušan Letica, ki je glede teh postavk podal krajši ekspoz. Postavke za pokojnine in invalidske podpore so bile takoj nato sprejete.

Istotako je bila sprejeta tudi naslednja postavka državnih dolgov, h kateri je podal finančni minister prav tako krajši ekspoz.

majo zadosti državnih tožilec. Glede ostalega sodnega osebja, lahko rečem, da položaj takisto ni boljši. Imamo nekatera okrajna sodišča s samo enim sodnim pripravnikom in okrajna sodišča z enim, dvema ali tremi sodnimi pripravniki, kar je absolutno premalo. Vam vsem je zadosti znan položaj današnjega sodstva in se zato ne bom tu dolgo mudil. Rečem le to, da je število sodnikov, državnih tožilec in nižjega sodnega osebja pod tistim številom, ki bi ga morala imeti moderna država. V kolikšno škodo je to, prepustim vaši presoji. Mislim, da je potrebno poudariti, da je večina sodnikov v zvezi s tem ohranila svoj ugled in ugled pravosodja. Upam, da se bo z novim sodniškim zakonom znatno zboljšal položaj našega sodnega dela.

MATERIJALNI IZDATKI

Z žalostjo moram ugotoviti, da so krediti tako za osebne kakor za materialne izdatke, kakor jih odreja ta proračun, zelo znižani.

Glede sodnih poslopij moram reči, da so izjemni dve sodni palači v Ljubljani in Sarajevu in nekaterih sodnih poslopij, ki kolikor toliko ustrezajo svojim namenom, vsa druga sodna poslopja v takšnem stanju, da absolutno ne morejo ustrezati potrebam. Sploh je treba priznati, da se je od osvobodjenja do danes sodnim poslopijem posvečala majhna pozornost. V prestolnici sami in v Zagrebu se sodišča nahajajo v poslopijih, ki ne ustrezajo svojemu namenu. A ne samo, da se ni nič delalo glede gradnje sodnih poslopij, nego so tudi krediti za popraviljanje teh poslopij, dovoljeni v proračunih in dvanajstih, bili tako majhni, da so sodna poslopja danes v mnogih krajih v silno slabem stanju.

Krediti za popravilo in pisarniške potrebe, ki jih določa ta proračun, so takisto minimalni. Kredite za sonde knjižnice sploh pogrešamo. Zdelo se je, kakor da so sodne knjižnice luksuz, toda v resnici so najnujnejša potreba za pravilno delovanje, kajti nova zakonodaja zahteva od današnjega sodnika mnogo več študiranja in čitanja strokovne literature.

Tudi ostali krediti, tako na pr za potpuno, za nabavo pisarniškega materiala, za stroške kazenskega sodnega postopanja itd. so majhni. Pripomnim, da je novi sodni postopek rodil tudi nove izdatke, toda predvidene kredite je težko plačati. Danes je absolutno nemogoče plačevati iz sodne blagajne dnevne plače za priče v kazenskih postopkih, čeprav je to izrečno odrejeno v zakonu o kazensko-sodnem postopku. V zvezi s tem, da naša sodišča lahko neposredno občujejo s češkoslovanskimi, poljskimi in bolgarskimi sodišči, delno tudi z avstrijskimi in turškimi, ne morejo naša sodišča danes dejansko neposredno občevati s sodišči omenjenih držav. Razlog temu je v pomanjkanju kreditov za poštnino in mednarodnem pravnem prometu.

Prosvetni minister zavrača ogabne napade Puclja

Po sprejetju tega proračuna je prišel na vrsto proračun za prosvetno ministrstvo. Predsednik senata dr. Tomašić je podal besedo prosvetnemu ministru Dobrovoju Stošoviću, ki je k proračunskemu predlogu podal daljši ekspoz, ki je sličen onemu, katerega je podal v skupščini.

Za prosvetnim ministrom Stošovićem je prvi govoril velikaški senator Ivan Puclj, izrazil je svoje sočustvovanje z jugoslovanskim orientiranim učiteljstvom, ki je baje izpostavljeno strašnemu preganjanju. Vendar senator Puclj priznava, da so se preganjanja vršila tudi pod prejšnjimi režimi. Izrečno je izjavil, da je kot minister sam pregledal iz svojih večjih Lašč tri učitelje, ki so mu bili za časa občinskih volitev leta 1933 v veliki napotje, ter da je na njihovo mesto postavil svojega hčerko. Žal, da senator g. Puclj ob tej priliki ni omenil, da so imeli preganjanja odlični učitelji že po 15 let službe, dočim njegova hčerka in zet sploh nista imela zakonskih pogojev za Velike Lašče, in da je on kot čvar zakona — kot minister teptal zakon. Senator Puclj je pozabil tudi omeniti, da se ena njegovih žrtev sedaj sploh ne more več poslužiti popravne krivice, ker leži na smrt bolna še vedno daleč ob bolgarski meji. Dalje je g. Puclj naglašal, da mora aktivni minister imeti v državi vsaj toliko pravice, da odstrani uradnike, ki ga sramote, le žal, da si lasti to pravico samo za sebe, kajti če bi jo priznal tudi sedanji vladi, bi morale izgledati premestitve učiteljstva vse drugače. Po teh dragocenih ugotovitvah je g. Puclj navalil z vso krpanovsko silo na referenta za dravsko banovino v prosvetnem ministertvu g. Erjavca, na ministra brez portfelja dr. Miho Kreka in na prosvetnega ministra Dobrovoja Stošovića. Mimogrede pa se je parkrat spodtaknil tudi ob banovinskega šolskega nadzornika g. Štruklja, Zbral je vse deloma izmišljeno, deloma pretvorjeno gradivo, ki ga poznamo že iz raznih Dimnikovih okrožnic JUU ter iz interpelacije učitelja, poslanca Pleskovića, in ki izražajo vse veliko ogorčenje, ker ne more več po milij volji razpolagati v družbi s Kramarjem z usodo slovenskega uradništva. Zelo ga skrbe tudi državne finance, ki da bodo zaradi popravne krivice med uradništvom trpele. Le žal, da se na te finance senator Puclj ni spomnil takrat, ko so se krivice delale. Navedel je g. Puclj neko ganljivo sceno iz življenja blagopokojnega kralja Petra I., ki je po-

KAZNILNICE, ODGAJALIŠČA IN POBOLJŠEVALNICE

V naši državi imamo 11 kaznilnic, 2 zavoda za prisilno delo, 4 zavode za vzgojo in poboljšanje otrok in mladoletnikov, 3 zavode za zdravljenje in varovanje nepristevitih oseb, 3 zavode za zdravljenje pijancev. Reči se sme, da so ti zavodi vsaj relativno dobro urejeni in da v glavnem ustrezajo zahtevam pravne znanosti in našim stvarnim potrebam. Krediti za te namene so minimalni. Celotno število stanj obsojencev znaša danes 10.000 oseb, zavodi imajo pa vsega skupaj samo okoli 800 nameščenecv in paznikov.

VERSKA UPRAVA

Od leta 1929, ko so zadeve ministrstva za vere prešle na pravosodno ministrstvo, so izšli skoraj za vse vere novi verski politični zakoni, ki so dali veram široke avtonomije. Najvažnejši med temi zakoni so zakon o srpski pravoslavni cerkvi, o verski skupnosti židov, o evangelijski krščanski cerkvi, o reformirani krščanski cerkvi in zakon o islamski verski skupnosti z uredbami o izpremembah in dopolnitvah. Za vse te veroizpovedi so se izdelali statuti (ustave). Za vse vere, ki so priznane, so predvidene stalne državne podpore, ki se plačujejo v mesečnih zneskih.

Glede vojnih pokopališč se lahko reče, da se precej urejena, vendar še zmerom premalo. Zgrajenih je 20 grobišč in 6 v inozemstvu, gradi se jih pa še 10.

ZEMLJSKE KNJIGE

Za področje apelacijskega sodišča v Belgradu Skoplju in velikega sodišča v Podgorici je ustanova zemljske knjige popolnoma nova. Zato stopa polagoma v veljavo zakon o notranji ureditvi, ustanavljanju in vodstvu zemljskih knjig in drugih zakonov, ki so v zvezi s tem zakonom, in se je začelo postopno ustanavljanje zemljskih knjig na področju belgrajskega apelacijskega sodišča v tistih srezih, kjer se je vršilo katastrsko merjenje. Uvedeni so tudi že vsi funkcijonarji zemljske knjige pri 7 sreskih sodiščih na tem področju, pri 14 drugih sreskih sodiščih pa še pridejo.

SKLEPNA BESEDA

Poudaril sem že, da so krediti, določeni s tem proračunom v resoru pravosodnega ministrstva, na splošno majhni in da bomo z njimi v prihodnjem proračunskem letu težko izhajali. V zvezi s tem moram s temi krediti biti zadovoljni, ker nam naše gospodarske in finančne razmere nalagajo, da načelo varčnosti izvajamo v vseh panogah državne uprave in tudi v pravosodju. Res je, da je varčevanje v pravosodju škodljivo, toda res je tudi, da se v današnjih razmerah ne sme zapravljati. Upam, da bo proračun za leto 1937-38 omogočil, da se v resoru pravosodnega ministrstva izvrše mnoge reforme in zboljšanja za uspešno delo sodnih in drugih ustanov v resoru pravosodnega ministrstva.

Debat

K besedi se je javil senator dr. Šilović. Govornik opozarja pravosodnega ministra in ministra za socialno politiko, kakor tudi kmetijskega ministra na to, da so Jugoslovijci preplavljeni razni potepuhi, delomrznimi in berači, ki krađejo in goljufajo. Predlaga, naj bi se te osebe porabile za delo pri izsuševanju močvirij, predlaga pa tudi, naj se glede tega izjava § 52 kazenskega zakonika. Govornik izjavlja, da bo glasoval za predloženi proračun pravosodnega ministrstva.

Sledilo je glasovanje ter je bil proračun za pravosodno ministrstvo sprejet z glasovi vseh navzočih senatorjev.

Poročilo pravosodnega ministra

Senat je prešel na pretres v podrobnosti proračunskega predloga za pravosodno ministrstvo. Govoril je minister za socialno politiko in narodno zdravje in namestnik pravosodnega ministra Dragiša Cvetković, ki je podal naslednji ekspoz:

Zastopnik pravosodnega ministra Dragiša Cvetković je dal danes v senatu ekspoz pravosodnega ministra pri debati o proračunu leta 1936-37. Ekspoz se glasi:

Izprememba političnih, gospodarskih in socialnih razmer, povzročena zaradi svetovne vojne, je imela za posledico bistveno izpremembo pozitivne zakonodaje v vsem kulturnem svetu. Treba je bilo zakonodajo prilagoditi današnjim razmeram. Danes imamo sodno zakonodajo vsaj v glavnem takšno, kakršno imajo druge kulturne države.

DELO NA ZAKONODAJNEM POLJU

Naš kazenski zakon je izdelan na popolnoma moderni osnovi in s poznavanjem izrednih razmer, tako, da se lahko meri z najmodernejšo kazensko zakonodajo na svetu. Civilni pravni postopek, kazenski sodni postopek in izvenpravni postopek, ki takisto spadajo k naši unifikacijski zakonodaji, se lahko kritikujejo, toda nedvomno je, v zvezi nekaterim nedostatom, da pomenijo napredek v primeri s tisto zakonodajo, ki je bila v veljavi v posameznih pravnih področjih, preden je stopil ta zakonik v veljavo. Menični in stečajni zakon se prav tako lahko štejeta med moderne zakone. Zakon o izvršbi in zavarovanju, čeprav se ni stopil v veljavo, predstavlja takisto dobro zakonsko delo in se bo njegov pomen videl šele tedaj, ko stopi v veljavo. Uvodni zakon in zakon o izvršbi in zavarovanju sta izdelana v pravosodnem ministertvu in prideta pred narodno predstavništvo, ko bo čas za to. Mogel bi vam naštet i še celo vrsto zakonov in uredb, izdelanih v pravosodnem ministertvu, ki so stopili v veljavo, a mislim, da bi vam s tem jemal dragocen čas brez velike dejanske potrebe. Zdi se mi potrebno, da vas gospodje senatorji seznanim vsaj v najkrajših obrisih s tremi zakonskimi predlogi, ki jih izdeluje pravosodno ministertvo, med katerimi bosta dva v najkrajšem času postala zakon.

Zakonski predlog o sodnikih je domala že končno veljavno izdelan. Izdelali so ga strokovnjaki našega pravosodja in obsega celo vrsto določb, da se nedvomno povzdigne ugled in delovanje našega sodstva. Neodvisnost, stalnost in nepremestljivost sodnikov, temeljni pojem sodniškega poklica, so popolnoma zajamčene s tem zakonskim predlogom. Tako se s sprejetjem tega zakona in z njegovo uveljavitvijo izvrše določbe čl. 101 naše ustave.

Pred narodno skupščino se nahaja tudi predlog novega trgovskega zakona. Izdelan je po najmodernejših načelih znanosti in s poznavanjem stvarnih razmer naše države. Prepričan sem, da bo ta zakon v kratkem prišel na dnevni red narodnega predstavništva.

Predlog državlanskega zakona, ki ga že desetletja izdelujejo naši najznanjši pravniki, se ni dobil dokončne oblike, to pa ni nič čudnega. Ta zakon je osnovni zakon, ki ureja z majhnimi izjemami skoraj vse privatno pravo. Zato ni čuda, da so se pri proučevanju pravnih vprašanj, ki naj jih ta zakon uredi, v bodočih zakonskih normah pojavila razna, pogosto zelo nasprotujoča si mnenja pri naših najznanjših pravnih strokovnjakih. Pri tem so imeli znaten delež ne samo dejstva, da smo še do nedavnega imeli šest pravnih področij v naši državi z različno zakonodajo in pravnimi običaji, temveč tudi dejstvo, da se življenjske razmere in pravno pojmovanje sedanje dobe bistveno razlikuje od razmer v času, ko so bili sprejeti posamezni državljanski zakoni, ki veljajo danes na področju posameznih pravnih pokrajin naše države. Lahko vam rečem, da si v pravosodnem ministertvu zelo prizadevajo, da dobi državljanski zakon kot zakonski predlog čimprej svojo dokončno obliko, da bo mogel priti pred narodno predstavništvo. V ta namen je predlog državlanskega zakona prišel v presojo tako k našim strokovnjakom kakor vsem tistim ustanovam in organizacijam, ki so pri tem predlogu mogle in morale dati svoje mnenje.

kr. vlada želi, da iz našega učiteljskega kadra napravi pionirje in agente narodne prosvete, nikakor pa ne pionirje in agente posameznih osebnosti in strank, če hočete. Vi ste, gospodje senatorji, videli, s kakšno jezo je govoril minister in senator Pucelj o učiteljskih premeštvah. Vi ste mogli videti iz te njegove jeze, da preveč vse to, vsaj jaz sem dobil tak utip, parlianstvo. Oprostite, da moram tako reči. (Kramer vpada: »Učiteljice niso organizirane v stranki!«) Na ta vpad je prosvetni minister odgovoril: Učiteljice niso organizirane, a senator Pucelj navaja tri učiteljske kot primer, za katere bi smatral, da jih moram posebno poudariti. (Čuje se glas: »Učiteljice niso parliantke!«) Vidite, gospodje senatorji, s koliko jezo on prečrta te stvari. Prosim g. Pucelja in ostale gospode, da učiteljev ne tretirajo kot ljudi, ki bi morali služiti tem ciljem, če homo mi politiki imeli vedno pred očmi, da morajo ti ljudje služiti visokim ciljem narodne prosvete, služiti onim ciljem, ki ta jih poudarila tako eden kakor drugi veliki kralj, o čemer so bili tu prečitani govori, tedaj, mislim, da pustimo učitelje, da vrše svoj posel tako, kakor je boljše za narodno prosveto in končno tudi za nas vse. Gospodje senatorji, mi se trudimo, da vas o tem prepričamo... (Pucelj vpada: »Prepričajte dr. Krega in Strukljaja!«) ... in Strukljaja in vse ostale. Kr. vlada se trudi, a jaz apeliram na vas, gospodje senatorji, kakor sem apeliral na predstavništvo narodne skupščine, da učitelje, če je to mogoče, pustimo na miru, da vrše svoj posel. Tega, kar se je kvarilo osemnajst let v tej državi, ne moremo mi sedaj popraviti v osmih mesecih. (Marušić: »Lepo popravljate!«)

Toda zagotoviti vas moram, da se trudimo (iz klopi se čuje glas: »Ni se kvarilo!«). Je, je, kvarilo se je. Lahko ste ugotovili iz govora senatorja Pucelja. On je to sam priznal, da je iz svoje okolice toječno, ko je bil na oblasti, pregнал tri učitelje. To je ono, kar nam je dejal, a tistega, česar nam ni povedal, ne vemo. (dr. Kramer vpada: »Ali je bilo v 3 letih izvršenih 60 premeštitev in to po službeni potrebi?«) Na ta vpad vzklika minister brez portfelja dr. Kreg: »22 učiteljev je bilo iz službe odpuščenih!« (Zopet se čuje: »Toda vsi so vrnjeni!«). Minister dr. Kreg odgovarja: »Niso vrnjeni! Premeščali ste slovenske učitelje v južno Srbijo in Slovenijo, a ne iz ene v drugo banovino. Erjavce je bil v Vučitrnu!«

Predsednik senata dr. Ljubomir Tomašić prosi senatorje, naj ne vpadajo v besedo prosvetnemu ministru, nakar prosvetni minister Stošović nadaljuje svoj govor.

Hočem vas prepričati, da je imela kraljevska vlada namen, da ta, tako važen kader, tako važan stan za našo prosveto vsposobi, da bom izvrševal posle, z akterse se je pripravil in za katerega narod plačuje, politiko pa bomo vodili mi! Da bi podpreli težke primere, ki so se zgodili v dravski banovini, je senator Pucelj, a to se mi je reklo v finančnem odboru, podal neke primere, ki so težki in je navedel celo en smrtni slučaj. Dovolite mi, gospodje, da to pojasnim. Jaz imam slučajne podatke, iz katerih se jasno vidi, kakšna je stvarna resnica, posebno pa, kakšna je stvarna resnica za ta zadnji najtežji slučaj Dragotina Gregorica, ki ga smatra g. Pucelj za tako tragičnega. Prečitam vam bom uradne podatke, ki jih imam na razpolago, vi pa jih boste potem lahko po svoji čisti vesti ocenili, če je to zares tako strašno, kakor ste dobili vtis po govoru g. Pucelja. Njegov slučaj je takšen: Dragotin Gregorec je premeščen iz Topolca v Mokronog v krški okraj. Gregorec je politično teroriziral vso obično in učitelje svoje šole (Pucelj: »Ne bi ga odpustila Slovenska ljudska stranka!«). To pomeni, da SLS vodi zelo slabo politiko, če tako brani svoje interese, nadaljuje prosvetni minister. Nadalje obstojajo o njem sledeči podatki: Preganjali je vsako organizacijo svojih političnih nasprotnikov in denunciral poštene ljudi, s svojo versko intoleranco je povzročil sovraštvo vseh meščanov. Poleg tega je kot upravitelj šole ignoriral predpise zakona o verskem pouku in ni izvrševal naloge prosvetnega ministra. Povdarjam, da Gregorec odhaja iz vasi in iz šole s šestimi razredi za upravitelja šole v mestu z 10 razredi. Gregorec gre torej na boljše mesto! (Ivan Pucelj: »Če ga nihče ne mara, potem je to vsekakor slabše mesto!« Jaz nisem osporoval, da je prestatvjen v mesto.) Gregorec je imel težko bolno ženo Ano, kar pa v uradnih podatkih ni bilo razvidno, a kar so prisotni referenti šele pozneje zvedeli iz poznejših poročil. Iz zdravniškega potrdila je bilo razvidno, da je Ana Gregorec bolehal od svojega 18. leta starosti na sklepem revmatizmu, a od 22. leta na tuberkulozi. Zadnje mesece njenega življenja je bolezen tako hitro napredovala, da se je vsak dan lahko pričakovala njena smrt in je ona meseca februarja letos tudi umrla. Ko je banovski šolski nadzornik zvedel za stanje Gregorceve žene, je zadržal izvršitev odloka o razrešitvi službe g. Gregorica, kar je vendar v nasprotju z vašim zatrjevanjem g. Pucelja, saj ste vi pred vsem senatom izjavili, da sem ji pregnal moža, njo pa, da sem pustil umreti. Po tem je razvidno, da to ni točno, kar ste trdili, da sem ga namreč takoj pregnal, ker je dotični nadzornik, ko je zvedel, da je Gregorceva žena hudo bolna, zadržal odlok o njegovi premešitvi, vsled česar je Gregorec lahko ostal pri svoji ženi. Če pa je ona medtem umrla, pa za to vsekakor ni nobenega krivica. Gospodje senatorji! Jaz sem z veliko pozornostjo poslušal vaše govore ter vas prosim, da tudi vi mene poslušate, jaz pa sem vam na razpolago z vsemi potrebnimi pojasnili.

V pogledu premeštite v dravski banovini pa vam moram izjaviti tole: naj mi nikar ne zameri g. Kramer, da se moram posluževati istih podatkov, katerih sem se poslužil že v finančnem odboru.

V dravski banovini imamo skupaj 4180 učiteljev. Točno je, da je bilo premeščenih za časa mojega ministrovanja 274 učiteljev v dravski banovini. Od tega števila jih je bilo na prošnjo premeščenih 168 ali 62%, po službeni potrebi za 106 ali 38%. Od teh 106 premeščenih učiteljev je bilo premeščenih 20 učiteljev po potrebi službe, ki so bili na svojih dosedanjih mestih odveč in čez število, ali pa niso izpolnili pogojev službenih let, ki jih določa uradni zakon v § 101. To so bili učitelji, ki so izkoristili svoje zveze, bodisi politične, bodisi rodbinske, bodisi prijateljske, samo, da so dobili mesta, za katere pa po zakonu niso imeli pravice. Pri izvrševanju zakona sem moral te učitelje, ki so protizakonito zasedli omenjena mesta, premeštititi ter postaviti na njihova mesta ljudi, ki so izpolnili vse določbe, ki jih predvideva uradni zakon. Ne samo v tem oziru, temveč tudi v vsakem drugem pogledu sem vedno izvrševal zakon. Jaz sem imel tudi pogum, da sem svojo jezo pred 5 ali 6 meseci izdal odlok, s katerim sem razrešil 500 učiteljev narodnih šol, česar noben prosvetni minister pred menoj ni storil, nobeden od ministrov, ki so dovolili, da so bili učitelji po 6 do 8, 10 pa celo do 12 let brez praktičnega izpita. Istotako sem postopal tudi v tem slučaju, ne samo v dravski banovini, temveč tudi v vsaki drugi banovini, ker so učitelji prihajali na mesta, a niso za to imeli pravice. Isto stvar sem izvršil v Belgradu, kjer so nekatere učiteljice, ki so dovršile komaj šole, prišle iz dijaške klopi za učiteljice prestolice, drugi učitelji pa, ki so služili

20 do 30 let v Južni Srbiji ali Macedoniji in ki imajo otroke po drugih mestih, pa tudi v Belgradu, pa so ostali še nadalje na svojih mestih, tako da so morali vsi ti štiri ločeno od svojih otrok, ki so bili mnogokrat celo v treh mestih (dr. Kramer vpada: »Ali so sedaj prišli kvalificirani?«) Prosvetni minister na ta medkle takoj odgovarja, da so prišli samo kvalificirane moči na ta mesta. Če pa obstoja samo en drug slučaj, je dejal minister Stošović, potem sem vam, gospodje senatorji, radevolje na razpolago. Od teh 160 premeščenih učiteljev jih je bilo 20 takih, ki niso izpolnjevali pogojev za službovanje v mestu, 32 mlajših učiteljev je moralo biti premeščenih, da bi se napravilo mesto za starejše učitelje. Smatram, da zahtevajo tudi humani in socialni razlogi, da se tako postopa. Dvanajst učiteljev pa je moralo biti odstranjenih zaradi nedostojnega obnašanja.

Gospodje! Tukaj imam dva slučaja, ki ju je navedel senator Pucelj, da je neki g. župnik pisal in poslal neke podatke o neki učiteljici, ki je bila premeščena. Rečem vam, da s temi mladimi učiteljicami razni slučaji, v katerih se zavzemajo zanje župniki in razni drugi ljudje, pa tudi tukaj je treba vse točno proučiti, predno se o tem razgovarja v senatu, da se vidi, če so ti razlogi opravičeni. Slični razlogi so obstojali tudi pri onih učiteljicah, ki so z dvema letoma službe dobivale mesta v Belgradu, Zagrebu ali drugih mestih. Nadalje je bilo trinajst učiteljev, ki so prišli v spor z domačim prebivalstvom in sicer v takšne spore, da je bilo v njihovem lastnem interesu, da se odstranijo s teh mest in so zaradi tega tudi morali biti premeščeni (Pucelj zopet vpada). Prosvetni minister nadaljuje: Vi ste navedli Stano Tičar in Ano Tonia. To sta ta dva slučaja. Proti Stani Tičar je mnogo pritožb iz ljudstva, da s svojim obnašanjem demoralizira in kvari mladino. Ker je slovenski kmet v tem oziru najbolj občutljiv, je prebivalstvo že dolgo časa zahtevalo, da se učiteljica Tičarjeva v premeštitvi ter je grozilo s skandalom. (Pucelj: »Ali ste to proučili?«) Minister Stošović takoj odgovarja: To se je preiskalo, moramo se truditi, da bi bilo bolje. Tu ne pomaga disciplinska preiskava. Tukaj se mora truditi družina, mora se truditi družba, a razume se tudi, prosvetni minister, Ana Tonia pa, ki je imela 11 let službe po § 105. uradnega zakona, ni mogla ostati v Ljubljani, ker je to vseučiliško mesto, za vseučiliška mesta pa se zahteva najmanj 12-letna služba in iz tega razloga je morala biti premeščena iz tega mesta. To velja tudi za Zemun, ker se tudi za Zemun, prav tako kakor za Belgrad, zahteva najmanj 12-letna služba, kakor se zahteva za vsa vseučiliška mesta ter je, kakor rečeno, morala iti iz Ljubljane.

To so ti trije primeri, ki jih je senator Pucelj tako tragično predstavljal. Dalje je Pucelj omenil, da sem se obregnil ob učitelje nacionaliste. Moram ponoviti to, kar sem že dejal v finančnem odboru. Jaz ne delim učiteljev v dravski banovini v nacionaliste in v nenacionaliste. Za mene so vsi tako dolgo nacionalisti, dokler ne dokažejo kaj nasprotnega. To je ena stvar, druga pa je ta: Ni res, da sem preganjali sokolstvo. V dravski banovini, kakor sem že malo prej povedal, imamo skupaj 4180 učiteljev. To so uradni podatki iz dravske banovine in ne podatki, kakor se je izrazil g. senator Pucelj, ki mi jih je nekoč napisal. Izvolite zahtevati potrdilo, to stane samo 25 din, pa vam ga bom jaz izdal. Torej od teh 4180 učiteljev, kolikor jih imamo v dravski banovini, pripada sokolskemu društvu 4041 učiteljev, kar pomeni, da je skoro 90% učiteljev včlanjenih v sokolstvo. Torej gospodje, 4014 učiteljev je včlanjenih v sokolstvo. Iz tega sledi, da se sploh ne more zamisliti nobena premešitev v dravski banovini, da pri tem ne bi zadela kakšnega člana sokolstva. To je jasno. Glede učiteljev v dravski banovini se mi je dalje očitalo, da preganjam učiteljsko združenje. Gospodje, tudi to je laž. Ne vem, od kje ste mogli dobiti takšne podatke, takšne informacije.

(Pucelj: »Dal nam jih je predsednik učiteljske organizacije, ki je isto tako političen človek!«)

Gospodje, mi smo zasledovali borbo v JUU vseh zadnjih štiri do pet let, ko je vse časopisje, tudi belgrijsko in ljubljansko, in zdj se mi, tudi zagrebško, zasledovalo ono strašno borbo med dvema taboroma učiteljev. Vemo, kdo je kateremu krilu pripadal. Ni res, gospod Pucelj, da sem jaz nasprotnik učiteljev, ravno obratno. Jaz trdim od vsega začetka, da učiteljsko izvršuje svojo dolžnost, a da se v politiko ne meša. Tolikrat sem to poudarjal, ko so me obiskovali, a da je ta moja trditev točna, da jih ne preganjam, vam bom navedel tudi tale slučaj: Ko sem prišel v prosvetno ministrstvo, me je takoj obiskalo odposlanstvo JUU ter mi izjavilo, da je premeščene člane upravnega odbora prejšnji režim preganjal in vrgel iz društva. Eden od mojih prvih sklepov kot ministra je bil ta, da sem Dimitrijeviča, ki je podpredsednik JUU, in še drugega, katerega ime se točno ne morem spomniti, vrnil na svoje mesto. Po treh do štirih mesecih sem pa doživel to, da sta ta dva premeščena gospoda dala te podatke tudi vam in drugim in tretjo o tem, kako sem preganjali učitelje, da nisem šel na roke JUU. A kakor vidite, sem s svojim prvim sklepom kot minister izdal nalog, da se ona dva premeščena vrneta na svoja mesta.

Zadnja zamera je, gospodje, ona glede učiteljskih premeštitev sploh, a tu je ravno navedel g. Pucelj, da se je JUU pritožilo, da sem premeštil 2290 učiteljev v kraljevini. Res je, gospodje, točno je, ne vem samo, če je točno to število. Morda je to približno, morda da je tudi nekoliko večje, vem samo to, da je od tega števila premeščenih 1600 učiteljev na lastno prošnjo in vam moram zagotoviti, gospodje, da osebno nosim polno odgovornost, tako moralno kakor materialno za to.

Jaz nisem delal po navadni praksi, da vse te premeštitive pripravijo gospodje načelniki, marveč sem sam vzel to delo v svoje roke ter sem se potrudil, da kolikor je bilo to mogoče, popravim krivice, ki so jih napravili prejšnji režimi. Pri tem sem pa upošteval tudi socialne razmere in družinske potrebe, ki jih je bilo posebno pri starejših učiteljicah, ki so zaslužili, da pridejo na boljša mesta, upoštevati. Od teh 2290 premeščenih učiteljev, kakor že rečeno, je večina premeščenih na lastno prošnjo, dočim se je onih ostalih okoli 500 učiteljev premeštilo po službeni potrebi, toda tudi ti spadajo v isto kategorijo kakor oni gospodje iz dravske banovine. Tu je šlo za vprašanje neizpolnjenih pogojev, ali pa so se morali mlajši učitelji pomiriti s tem, da odstopijo mesto starejšim učiteljem, ali pa je šlo za nesporazume med učitelji in ljudstvom. Smatram, da je tako v interesu učiteljev kakor tudi v interesu prosvete, da se vsi ti primeri izgladijo, ter da se oni, ki niso bili priljubljeni, premešijo v druge kraje.

Niti v Srbiji niti v dravski banovini nihče od učiteljev ni bil premeščen iz ene banovine v drugo, temveč je bila samo izvršena premešitev v isti banovini. (Pucelj: »To ni točno!«) Osem jih je premeščenih tudi v druge banovine. Ne osem, temveč 24, to pa ni nobena nesreča. Učitelji, ki so bili premeščeni v druge banovine, ne smatrajo, da so bili s tem tako strašno prizadeti. Torej, gospodje, glede dravske banovine, rečimo, da jih je bilo 18 premeščenih, čeprav imam jaz podatke samo za 4,

Veličasten shod JRZ v Št. Vidu nad Ljubljano

Zborovalci so z ogorčenjem obsodili ogabno denuncijantstvo Janeza Pucelja v senatu, kjer je na ostuden način blatil slovenski narod in njegove voditelje

Včeraj se je vršil v Št. Vidu nad Ljubljano shod, ki ga je priredila tukajšnja organizacija JRZ kot pripravo na občinske volitve v nedeljo 29. t. m. Nasprotniki niso upali postaviti svoje liste, zato je listi JRZ zmaga zagotovljena. Mogočna udeležba na shodu pa priča, da bo Št. Vid kljub temu v nedeljo manifestiral svojo zavednost in pred vso Slovenijo pokazal, da stoji vedno in neomajno za svojim voditeljem dr. Korošcem. Na prostaško blatenje dr. Korošca in drugih voditeljev našega naroda, katero si je privoščil Pucelj v senatu, je shod v Št. Vidu že včeraj odgovoril, ko so poslušalci z ogromnim ogorčenjem obsodili to denuncijantko natočevanje. Drugi odgovor sledi v Št. Vidu v nedeljo z mogočno zmago JRZ.

Na shodu sta govorila o političnih razmerah in občinskih volitvah gg. Miloš Stare in F. Gabrovšek. Slednji je ugotovil, kako razširjajo tako imenovani jugoslovenski nacionalisti vsak dan nove laži o padcu ali nestanosti vlade in kako greše na račun sedanjih svobode in modre previdnosti vlade. To delajo, da bi med ljudstvo zanesli zmedo in strah ter bi iz ustvarjene malodušnosti kovali nov kapital. Potem je govornik nadaljeval:

Pucelj hujska k plemenski mržnji

Na čelo te kampanje se je postavil senator Pucelj s svojim govorom 23. t. m. Tako nizkotnega govora Belgrad še ni slišal, najbolj pa smo začudeni, da je mogoče kaj takega med senatorji. Iz parlamenta je izšel atentator na vladu, v senatu se je izvršil napad na lastno ljudstvo, ki ga je o njegovih voditeljih obmetal z blatom g. Pucelj. Najbolj nizkotno pa je v cellem govoru, da računa na srbsko nepoznanje naših razmer in skuša ustvariti mnenje, da smo Slovenci proti državi in Srbom. Govor, ki bi bil doma samo udarec na katoličanstvo, kot smo jih iz njegovega kroga navajali, je smatrali v Belgradu kot intrigantsko denuncijantstvo, sloneče na prostem natočevanju.

Na dolgo je ta minister deval iz kože klerikalnega zmaja in kazal njegov meč kot strahilo v teh dneh že itak dovolj preplašeni trojici: Banjanin, Kramer, Zec. Na Slovenskem dere tega ubogega zmaja že iz dobe, ko je ustanavljal samostojno kmetijsko stranko da bi razbil slovenske kmetijske vrste v korist Kramerjeve »napredne« skupine. Spravil se je — v jugoslovanskem senatu! — na misijon l. 1920., kjer da njegova žena zaradi njegovega političnega dela ni dobila odveze. Ker veže spovednika spovedna molčečnost, je s tem seveda silno lahko opletati! Spravil se je nad Katoliško akcijo in apostolstvo mož, obrcal druge cerkvene organizacije. Vse so politične — po njegovem — in katoliška akcija odvisna od Rima. In Srb, pravoslavac, ki ne more poznati razmer na Slovenskem in si more misliti: slovenska politika je odvisna od Rima — morda celo od Mussolinijevga Rima. Poznamo to natočevanje že mnogo let. Ogromno škodo so že napravili ti »naprednjaki« s tem grdim podtikanjem slovenskemu narodu, mnogo nepotrebnega sovraštva in zdrahe med brati. Sedaj »jugoslovanski« minister ponavlja to grdo igro, ponavlja te podle laži in denuncira. Da lepše izpelje ta napad, po »nekem« Nemcu konstatira, da je slovenska katoliška akcija 100% za JRZ in hrvatska 100% proti. Torej obe politični, kar bi Pucelj rad Srbom pokazal. Sklicuje se tudi na dr. Krega, ki pa je že danjav odložil predsedstvo katoliške akcije. Kdo ne vidi zlobe in zavijanja iz teh besed?

Tega človeka so volili od Marušića določeni župani. Kdo tedaj ne bi razumel, kako hudo je, da mineva doba teh županov. Otdod napad v senatu na finančni zakon in na amandman o občinah!

Smešenje Slovencev pred Srbi

Da mero smešnja katoliških krogov dopolni, se spravi tudi na zafkavanje želje, izražene v ljubljanskem banovinskem svetu, naj se kaj ukrene proti razvadi, da stoji marsikje po kmetih med mašo ljudje zunaj cerkve. Kaka malenkostnost in obenem perfidnost gleda iz stavka: »Promet bi se ustavil in nihče v Ljubljani ne bi smel na ulico, in to vsako nedeljo do 5. popoldne, ker trajajo službe božje pri teh cerkvah do tega časa.«

Tako govori bivši slovenski minister v Belgradu, da smeši pred Srbi Slovence! In vendar ve vsak kmet dobro, kam je merila ona želja v banovinskem svetu.

pa najsi bi jih bilo tudi 18, mislim, da to ni nobena posebna nesreča, če gredo ti učitelji iz dravske banovine v moravsko banovino. Evo, to je, gospodje, kar sem smatral za potrebno, da odgovorim na opazke Pucelja ter mislim, da Pucelj s svojimi navedbami ni predstavil za-deve take, kakršna v resnici je.

Predsednik senata je dal nato besedo še senatorju Dragoslavu Gjorgjeviču, nato pa senatorju dr. Frangešu, nakar je ob pol 3 bila dopoldanska seja prekinjena ter je bilo nadaljevanje napovedano za šesto uro zvečer.

(Nadaljevanje v drugi izdaji.)

Medvojni žitni komisar J. Pucelj napada g. nadškola Jegliča radi jugoslovanskega mišljenja

Star je rek, da morete iz sv. pisma dokazati vsako krivoverstvo kot resnično. Iztrgajte posamezne odstavke, spravite jih po svoje skupaj, in nepoučenemu človeku vse dokažete. Tako dokazuje Pucelj. Dal si je izpisati iz starih »Slovenec« dokumente — kot on pravi — in ti naj vpijejo, da nadškof Jeglič ni pravi jugoslovčan, da Korošec ni pravega jugoslovanskega kova, da je neskončna nesreča, da sedi Natlačen na mestu, ki ga je ogrel Dinko Puc. Kateri gospodov okrog Pucelja bi ušel njegovi obsodbi, če bi o njem tako zbirali »dokumente«. Korošcu očita, da govori majska deklaracija o habshurškem žezlu. Namigovanje na dinastijo je v vsej zlobi jasno. Toda, mi vprašamo, ali so imeli Puceljevi ljudje pogum v dobi, ko so govorile puške in topovi svojo vojno pesem, zbirati podpise za tako pohlevno deklaracijo? Nadškof Jeglič je dal pobudo! Podpise pa so zbrali tako obsojeni »klerikalci«. Teh 200.000 podpisov priča, kako je mislilo »jugoslovansko« naše ljudstvo v dobi, ko je bil, četudi kratko dobo, kot sam o sebi Pucelj pravi — žitni komisar. Kaj je pomenil žitni komisar ki je rekviriral kmetom zadnje zrnje za vojsko, ve vsak kmet po Slovenskem! Bog zna kako je pogledal dr. Kmare v boj poslanega Pucelja, ko se je spomnil, kako je govoril 25. marca 1918, ko so izročili Korošcu podpise, »da nikdar več ne bo strup tistega sovraštva delil naših vrst«. In danes razliva strup sovraštva po Belgradu!

In če ze napada dr. Korošca, ki se lahko brani, kako pa je, da se spravi »minister in senator« hijensko na sivolasega ljubljanskega slovenskega naroda, na nadškofa dr. Jegliča in ga skuša še sedaj čriniti v Belgradu, kot da ga niso slovenski naprednjaki dovolj črnila na Dunaju, tako da ga Franc Jožef ni hotel sprjeti niti v avdienco.

Novo zavijanje dejstev, da se preslepi belgrijska javnost, da se goji mržnja med Srbi in Slovenci. Takole govori Pucelj: »Korošec ni pisal, kar sem čital, tega on tudi preprečil ni.« Ali je Pucelj prespal popolnoma dobo, ko je SLS pod ranjkim krekom nastopila celo proti smernicam tedanjega načelnika? Ta se danes za pisanje »Slovenca« pred Puceljem ne more več braniti, ker je mrtev.

Pucelj pripoveduje v senatu o svoji zlahti

Toda poslušajte! Tudi preganjanja vrši JRZ v Sloveniji. Čujte, trije so bili baje odstavljeni v dobi, ko je Natlačen ban! Pucelj previdno zamolči zakaj. Se bolj previdno molči o stotinah žrtvih, ki so postali žrtve preganjanj pod njegovim prijateljem Marušićem. Zaradi prestave hčere in zeta je Pucelj že minister prosvete sprti povedal, da to ne stori tragedije, mogel pa bi mu povedati tudi, kdo so bili vsi mogoči ljudje, ki so zavirali po najrazličnejših potih v ministrstvu prosvete, da se danes niso popravljene ogromne krivice poštemim slovenskim uradnikom, ki nimajo na sebi nobenega drugega madeža kot to, da so bili po krivici demuncirani kot danes denuncira minister Pucelj voditelja našega ljudstva. Pač se en preganjalec je tu: poslanec Lenarčič »bister in zdrav kmet«. Sreski načelnik ga je kaznoval zaradi njegovega govorjenja. Kako bi bili hvaležni Pucelju, če bi povedal zaradi kakšnega govorjenja! Potem bi se njegova beseda o dinastiji bolje razumela.

Se eno je povedal Pucelj, kar morda ni laž. Ugotavlja, da ni federalist. Verjamemo. Toda, kaj je bil ta možakar takrat, ko se je družil z Radićem. Ali je bil takrat neodkritosrčen?

Vedno smo trdili, da so za sporazum med jugoslovani največja ovira tako imenovani jugoslovanski nacionalisti. Pucelj je za to po dal nov dokaz. Denunciranje je vedno grd posel, težko združljiv s častjo senatorja, toda vršiti to delo, da se seje mržnja med Slovence in Srbe, je peklenški posel. Podtikanje nespornim voditeljem Slovencev so podtikanje vsemu našemu ljudstvu. Staro pravilo naših nasprotnikov je bilo: Krepko laži, nekaj bo že ostalo. Upajmo, da srbski politiki dovolj poznajo Pucelja in da ne bo ničesar ostalo v škodo obojem: Srbom in Slovincem. Ostal pa bo na tem politiku madež, da je natočeval.

Protestni shod v Ihanu

V Ihanu, kjer so tudi prihodnjo nedeljo občinske volitve, je govoril g. Miloš Stare. Tudi tu je samo lista JRZ, ker nasprotniki niso mogli sestaviti liste. Zmernejši starejši nekdanji naši nasprotniki namreč obsojajo divjanje nekega malega števila kričačev, ki so v dobi diktature gotoli na vrh brez ozira na koristi drugih. Zato je ostalo pravih nasprotnikov premalo za sestavo liste.

Shod se je tudi spremenil v protestni shod, na katerem je občinstvo ogorčeno poslušalo in obsodilo, kaj si upa govoriti proti slovenskim voditeljem od izsiljenih županov izvoljeni senator Pucelj.

Due novi meščanski šoli

Belgrad, 25. marca. m. Prosvetni minister je s svojim odlokom ustanovil dve novi meščanski šoli v Sloveniji, in sicer v Mariboru II. deško meščansko šolo ter meščansko šolo v Zagorju ob Savi. Na obeh novih šolah se bo pričel šolski pouk še letos v jeseni.

Nova cerkev v Zagrebu

Zagreb, 25. marca. b. Danes jebila v Zagrebu velika svečanost polaganja temeljnega kamna za novo baziliko Matere božje Lurške. Vse dopoldne so se darovale maše. Ob 5 popoldne je ob prisotnosti nadškofa dr. Bauerja in škofa koadjutorja dr. Alojzija Stepinca, mnogostevnih predstavnikov raznih redov in društev ter vernikov v Zvonimirovi ulici na dvorišču frančiškanskega samostana bil blagoslovljen kamen, ki bo vzidan v temelj. Blagoslovil ga je nadškof dr. Ante Bauer.

Dunajska vremenska napoved: nestaino, najbrž mrzleje od zvečanju oblačnosti, ponekod lahne padavine.

S tužnim srecem naznanjamo vsem sorodnikom, da je danes umrla naša draga mati, stara mati in prababica

Marija Štefe

Pogreb blage pokojnice bo v petek, dne 27. marca ob treh pop. iz mrtvašnice na Vidovdanski cesti št. 9 na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 25. marca 1936.

Zalujoče rodbine:
Štefe, Perdan, Červ, Križman, Dejak, Metlar, Ponuda, Pestolizik.

Velik požar na Mali Loki

Zgorela gospodarska poslopja in 6 glav živine

St. Lovrenca na Dolenjskem. Nocojšnjo noč od 1 do 2 je silen požar uničil vsa gospodarska poslopja Jožeta Peveca na Mali Loki, hišna št. 3. Zgorel je skedenj, 2 supi in hlev, vse pod eno streho, trije svinjaki, drvarnica in sušilnica. Zgorela je tudi vsa živina, šestoro glav, in sicer 2 kravi, par volov, 1 junec in 1 telica. Kravi sta bili vredni najmanj 3000 dinarjev, junec in telica okoli 3000 din. Zgorel je tudi pes, ki je bil priklenjen na verigi. Rešili so samo 4 prasce, drugega nič. Zgorela sta dva vozova, slamoreznica, plug in vse kmečko orodje. Da je zgorela vsa goveja živina, je bil vzrok poln voz listja, katerega so pripeljali ravno včeraj domov in ga pustili pred vrati hleva, da jih zaradi tega niso mogli odpreti, in ravno to

listje je še bolj pospešilo razširjenje požara. Na pomoč so prišla štiri gasilna društva s svojimi brizgalnicami, ki so vsaj rešili hišo in omejili požar, da se ni razširil na sosednja poslopja v vasi, ki so vsa s slamo krita, ker bi bila sicer pogorela vsa vasa. Prišla so na pomoč gasilna društva iz Občin. Vel. Loke, St. Lovrenca in Cateža, katerim gre največja hvala za njihovo požrtovalnost, da ni danes vsa vasa kup pepela. V skednju je bilo tudi še okrog 4 do 5 tisoč kilogramov sena in slame in kup škode. Posestnik je bil zavarovan pri Vzajemnici za vse skupaj s hišo vred za 19.000 din. Kakor se sumi, je bil ožen potaknjen, ker je začelo goriti gospodarsko poslopje naenkrat na dveh koncih.

Shod „narodnega“ poslanca Pleskoviča v Trbovljah

Trbovlje, 24. marca.

G. Pleskovič je sklical shod v dvorani Delavskega doma, da bi na njem podal poročilo o nabavkah premoga za državne železnice iz rudnikov v naši banovini. Zborovanje je g. poslanec izpremenil v politično, v nekaj zagovorov sedanjih opozicije, kateri pripada tudi on.

G. poslanec je trdil, da so on in njegovi tovariši izstopili iz vladne večine prav zaradi premogovnega vprašanja. Vsak pa dobro ve, da so jih navdajali povsem drugi nameni, politični, ker so to pripadniki bivše JNS. Sedanje vlade, v kateri sta tudi dr. Korošec in dr. Krek, že iz principa ne podpirajo, čeprav bi v tej vladi lahko koristili rudarskemu delavstvu in se kot slovenski poslanci z ministri trudili za pomoč slovenskemu delavstvu.

Vsak delavec prav dobro ve, da so pripadnikom bivše JNS merodajni le politični oziri, ne pa zdrava pamet in korist volilcev, ki so jih na to mesto postavili za to, da delajo zanje, ne pa, da vsako delo vlade sabotirajo in vsaki koristni stvari nasprotujejo. Prepričani smo, da so ti politični skrajneži vsakega poslabšanja le veseli, da lahko pripisujejo krivdo slovenskim ministrom.

Glede zapostavljanja zadnje deputacije, ki se je v rudarskih zadevah mudila v Belgradu, smo se pa informirali, da ministri niso marali, da sodelujeta v njej tudi gg. Pleskovič in Mravljec, ker imata kot poslance itak vedno dovolj prilike za posredovanja. Delavska deputacija, ki je imela namen obrazložiti težave delavstva, je bila sama gotovo dovolj vesela in poučena in bi ji bili šepetanci za politično hvalisanje na račun rudarskega delavstva čisto odveč. V deputaciji so bili gg. Pliberšek, načelnik 2. rud. skupine, član banskega sveta Križnič, predsednik skupine rudarjev JSZ Ustar — sami delavci in rudarji, ki na lastni koži čutijo težo svojega dela. Poleg tega sta bila v deputaciji še zagorski župan in star rudar g. Prosene in katehet

Vodušek, ki stalno živi in deluje med rudarskimi trpinami. To so bili glavni razlogi, zaradi katerih sta morala od deputacije odstopiti gg. Pleskovič in Mravljec. Do sedaj so si znali rudarji vedno sami pomagati in tudi na merodajnih mestih zastaviti svojo besedo za svoje potrebe, ne da bi kdo pristavljati politične lončke z »zaslugami« za pohorsko čaršijo. Saj prav g. Mravljec zna v skupščini reševati rudarska vprašanja samo s palicami in lepenko, naj tudi naprej sami vrši to zaslužno delo. Rudarji in njih pravi zastopniki pa se s takim delom ne strinjajo. Kdo pa pozna rudarje takrat, kadar bijejo boj za lastni obstanek napram podjetju? Takrat se nikoli nismo slišali njihovih razgovorov in kadar bo zopet treba, te gospode ne bo na beli dan. Takrat bo rudar sam s svojo borbo, taki in podobni pomočniki se bodo obrnili v drugo stran in ubogi rudar bo vse prej nego pošten delavec, ki se bori za svoje in svoje družine življenje. Prav pošteno povedano: večina rudarskega delavstva je takega mnenja, da so bili poslanci petomajskih volitev izvoljeni v senci nasilja in je zato zadnji čas, da jih vlada pošlje domov in obenem da narodu priliko, da si z demokracijo in svobodnimi volitvami izbere druge zastopnike, ki bodo imeli ob javnem delovanju res iskrene namene brez političnega ozadja. Takrat bo vsak prepričan, da bodo imele pri vladi tudi deputacije s poslanci kaj uspeha. Resen politik in poslanec se v slučajih take potrebe pridruži vladni večini in ji pomaga. Komur so pa politični vidiki vse, se mu pa vedno in povsod tako godi, kakor današnji opoziciji narodnih poslancev. Vprašanje nabavk premoga se bo pa rešilo, kolikor se sploh more rešiti, pa brez te opozicije. Dr. Korošec je reševal že vsa težja vprašanja in jih je rešil in upamo, da bo rešil tudi to za kar mu bo rudar hvaležen. Tistim, ki sedaj glodajo to kost po raznih shodih v marksističnih dvoranah, ker drugod zanje ni prostora, pa to ne bo prav.

Bogoskrunstvo

Špitalič pri Kamniku, 23. marca.

Dne 21. t. m. so imeli šolarji sv. spoved. Po končanem obhajanju sta župnik in cerkvenik zapustila cerkev. To priliko pa je porabil tujec vagabund, svignil v zakristijo, vzel ključek in izpraznil ciborij. Potem pa je še nesnažno naredil v klopi. — Ko je v nedeljo med sv. mašo župnik hotel obhajati šolarje in druge, je našel ciborij popolnoma prazen. Približno 110 ljudi je ostalo brez sv. obhajila. Sv. hostij nismo našli. Druge tatvine nismo zapazili. To je naredil iz sovraštva in zaničevanja do Boga.

— Pri zaprtju motnjah v prebavi vzemite jutraj na prazen želodec kozarec naravnega »Franz-Josef grenčice«.

Složen nastop kmetov rodi uspehe

Litija, 24. marca.

Včeraj je bil v Litiji sredpostni živinski in kramarski sejem. Za skupen in složen nastop živinorejcev je ker se niso ustanovile po naših krajih kmečke zveze, poskrbel okrajni odbor JRJ v Litiji, ki je sklical na praznik svetega Jožeta v društveno dvorano v Smartnem pri Litiji širši sestanek kmetov iz litijske in smarske občine. Predsednik okrajne organizacije g. H. Lebingar, katerega so v začetku hoteli motiti nekateri plačani Mačkovi agentje, je pojasnil akcijo kmečke zveze za Slovenijo, da se cene živin na sejnih vzdrža na določeni višini. Izvoljen je bil 8 članski ocenjevalni sejski odbor z gg. upraviteljem L. Rupljem in Al. Strmanom na čelu. Le-ta odbor je določil cene živin. Kmetje so prignali okoli 500 glav živine, mesarjev, posebno ljubljanskih je bilo nad 40, ki so skušali na dovoznih cestah kupovati živino ter kmete z različnimi pretežami pregovoriti, da bi prodali živino pod določeno ceno. Do pol 12. se na sejmišču sploh ni vršila kupčija, »štrajkalic« so oboji, kmetje in mesarji, ko pa je sejski odbor ob pol 12. objavil, da se ima živina ob 12. odgnati, se je pričelo kupčevati ter so bili prodani la voli po 3 din, srednji pa po 4,50 din za kg; pri zadnjem sejmu pa so bili najboljši vol prodani po 3,50 din kg. Tako je bil zaradi složnega nastopa naših živinorejcev dosežen uspeh, da je bila živina prodana po znatno višji ceni, kakor pa, če ne bi vmes posegel sejski odbor.

Koledar

Četrtek, 26. marca: Emanuel, mučenec; Maksima, mučenica.

Novi grobovi

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspa la gospa Marija Jeras, roj. Kos, mati za služnih dobrovoljcev prof. Josipa in Srečka Jerasa ter ravnateljica Ivana Jerasa. Pokopali so jo včeraj popoldne. Dosegla je starost 72 let. — V torek je odšla k Bogu po svoje plačilo gospro Franciška Ljubec. Za njo žalujejo soprog in hčerkice. Pogreb bo danes ob 3 popoldne iz hiše žalosti. Jenkova ulica 20 na pokopališču k Sv. Križu.

† V Brezicah je umrla v starosti 75 let gospa Ana Poljanškova, vdova pekoveške mojstra in posestnika. Pokopali jo bodo danes ob 4 popoldne na farnem pokopališču v Brezicah. Naj jim sveti večna luč! Žalujočim naše globoko sožalje!

nik ter razni drugi zastopniki. Razstava je bila otvorena brez posebnega govora, saj o umetniški sili razstavljalca govore umetnine same, teh pa je 174, med katerimi je skoraj polovica figurativnih slik, drugo pa so pejzaži in podobno. Med likami je 47 novjših, ki še niso bile razstavljene. Razstava bo odprta štiri tedne. Ime Matije Jame je samo dovolj močno za občinstvo, ki spoštuje pravo umetnost in zato nam ni treba še posebej priporočati obiska razstave.

○ G. Soss odpotoval v Belgrad. V Belgrad je odpotoval g. Karel Soss, predsednik ljubljanskega Zdrženja trgovcev. G. Soss namerava v Belgradu posredovati v zadevi ljubljanskega mestnega proračuna. Kakor znano, nasprotuje Zdrženje trgovcev posebno povišanju trošarin. G. Soss bo najbrže predlagal v Belgradu kakšen drug izhod, kako naj se reši mestna obdoba iz sedanjih zagat, v katere so jo dovedle bivše občinske uprave, od katerih je bil v eni dolgo časa tudi g. Soss sam.

○ Ženska s 40 kaznimi. Včeraj je policija aretirala ponovno svojo staro znanko, ki ima sicer le 35 let, zato pa je bila dosedaj nič manj kakor štiridesetkrat kaznovana. Ena in štirideset let je bila zasedena, ko je zopet beračila po ljubljanskih ulicah. Ženska je doma odnekod z Dolenjskega ter se očitno počuti v zaporih kakor doma. — V zadnjih dnevih je policija prejela 8 ovadb zaradi tatvine koles. Štiri kolesa od teh je policija našla v sosednjih ulicah.

Ptuj

Občni zbor JRJ bo v nedeljo 29. t. m. ob pol 11. uri pri poslancu g. Brenčiču. Dnevni red: Poročilo predsednika, poročilo tajnika, volitev odbora, sprejem članov in slučajnosti. Vabijo se vsi člani, somišljeniki in prijatelji JRJ v Ptuj v čim večjem številu.

Od 15. maja dalje direktno vagon v prelepo Prlekijo do Radence. Odhod ob 7:20 iz Ljubljane. Pridite že takoj v maju na spomladansko zdravljenje v Radence.

Maribor

○ Podelitev višjih redov. Na tiho soboto, 28. t. m. podeli škof dr. Ivan Tomažič ob 7 jutraj v stolni cerkvi 20 bogoslovcev, 1 frančiškanskega kleriku in 3 klerikom kapucinec diakonat. Istega dne prejme v stolnici mašniško posvečenje kapucinski redovnik Mašič.

○ Lep jubilej trgovca M. Jaka. Danes obhajajo znani in priljubljeni trgovci g. Maks Jaš 40 letnico svojega trgovskega udejstvovanja. G. Jaš se je rodil 26. septembra 1890 v Mislinju, kjer je obiskoval ljudsko šolo. 26. marca 1896 je vstopil kot vajenec v trgovino Karla Pflügerja v Celovcu. Kot pomočnik je služboval v Mariboru, na Dunaju in v Ljubljani, dokler se ni leta 1921. osamosvojil in skupno z g. Lesjakom odprl trgovino, kateri je posvetil vse trgovske sposobnosti. Gospod Jaš uživa zaradi svoje značajnosti velik ugled v trgovskih krogih in med vsemi, ki ga poznajo. V javnosti se ni udeleževal, marveč je vedno vse živel za svojo družino in svoj poklic. K lepemu jubileju mu tudi mi čestitamo in mu želimo v poklicu še mnogo uspehov!

○ V Ljudski univerzi bo predaval drevi jutri v petek znani naravoslovec dr. Jovan Hadži iz Ljubljane. Drevi predava o »Tajnah Ohrskega jezera«, v petek pa o »Življenju in lovu tunov na Jadranu«.

○ Odlični uspeh Vasje Pire. Naš šahovski mojster Vasja Pirc se udeležil turnirja za prvenstvo države, ki se bo vršil v začetku aprila v Novem Sadu. Za trenje je nastopil Vasja Pirc v torek zvečer v kavnari »Centrale« proti 6 najmočnejšim mariborskim šahistom v handicap-partiji s kontrolo ure. Pogoji igre so bili taki, da je moral mojster Pirc napraviti v istem času skupno proti vsem 240 potez, ko so jih igralci napravili vsak po 40. Pirc je dosegel časten rezultat 5½:1½. Remis je dosegel samo prof. Stupan. Ostali so izgubili v sledečem redu: Končič, Lešnik, dr. Lipuš, Mešiček in Ostanek. Tudi Ostaneku se je nudila prilika remizirati. Pirc je imel bele proti Stupanu, dr. Lipušu in Mešičku, proti ostalim pa črne.

Pri ljudeh višje starosti, ki trpe na nerednem čiščenju, nudi pogosto naravna

Franz-Josefova

grenka voda, zaužita skozi osem dni dnevno po 3—4 kozarce, zaželeno odprje in s tem trajno polajšanje. Zahtevajte povsod Franz-Josef-ovo vodo. Oglaš. reg. S. št. 30470/35.

Celie

○ Vinska razstava in sejem sta bila otvorena včeraj v Dramljah pri Celju. Za razstavo je vladalo med prebivalstvom veliko zanimanje in je upati, da bo dosegla popoln moralni in finančni efekt.

○ Umrl je celjski bolnišničar v torek gosp. Jane Josip, 46 let, vojni invalid, stanujoč v Celju, Krekova cesta 4. N. v m. p.

○ Žrtve nesreč. Štüssinger Marija, 29 letna gostilničarka v Sv. Juriju ob J. ž. je v ponedeljek padla z voza in si zlomila desno roko. — Korošec Anton, 69 letni zidar iz Podvrha pri Braslovčah, je v ponedeljek padel in si zlomil levo nogo.

Litija

Versko življenje napreduje zadnja leta stalno tudi v Litiji, kjer skrbi za dušni blagor naš vneti duhovnik g. Vinko Lovšin. Lansko leto je bilo v litijski podružnični cerkvi nad 20.000 sv. obhajil. Za sv. Jožeta smo imeli od 16. do 19. marca tridnevne duhovne vaje za moše in fante, katere je vodil g. Štefan Temlin iz Mladinskega doma v Ljubljani. Udeležba mož in fantov je bila velika in so tudi v obilnem številu na praznik sv. Jožeta pristopili k mizi Gospodovi. Posebno razveseljevalo pa je dejstvo, da se je teh duhovnih vaj udeležilo mnogo litijske inteligence mlajše generacije. — Tem duhovnim vajam pa so sledile v dnevi 22. do 25. marca duhovne vaje za dekleta, katere je vodil g. Jože Kostonjavec z Rakovnika in ki so izredno lepo uspele. Sedaj, ko dobimo še samostojno župnijo, se bo versko življenje še bolj poglobilo, tako, da bo tudi naš litijski konec vzgojil katoliško zaveden ter navedeno trden in značajen rod.

Prvo
zjutraj —
zadnje
zvečer!

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

DOMAČI IZDELEK

Sklepi

kmetov-zivinorejcev

okraja Sv. Lenart v Slov. goricah

Preteklo nedeljo se je zbralo nad 300 kmetov - zivinorejcev iz sodnega okraja Sv. Lenart v Slov. goricah, da se pogovorijo in organizirajo zaradi prodaje živine. Mi bi označili ta sestanek na kratko kot krik našega kmečkega ljudstva v sili in kot izraz volje po organizaciji stanovske samopomoči.

Zborovanje je vodil predsednik lenartske podružnice g. Poljanec, poročala pa sta ekonom dr. Kovačič in bivši minister Ivan Vesensjak. Kovačič je obravnaval tehnični plat ureditve organizacije kmetovalcev za dvig in stabilizacijo cen živine na sejmiščih. Vesensjak pa je obravnaval problem organizacije slovenskega malokmetijstva, tako glede produkcije in prodaje vseh agrarnih produktov, posebej pa še organizacijo prodaje živine, vina in sadja, z ozirom na naš notranji trg v Sloveniji in v državi in z ozirom na naš izvoz in na svetovni trg. Po poročilih in po živahnem razgovoru so se sprejeli za javnost sledeči sklepi:

1. Po vseh katastrofalnih občinah okraja Sv. Lenart se izvolijo zaupniki, odnosno poverjeniki, v vsaki kat. občini dva, ki skrbijo za to, da bodo iz Maribora potom »Kmečke zveze« in »Kmetijske družbe« določene cene za živino razglasili ter na vseh sejnih vršili v sporazumu z oblastjo kontrolo, da se živinorejci ne držijo in zahrbtno mešetarenje izločijo.

2. Pozivajo politične oblasti, da te akcije podpirajo in določijo navedenim potom cene.

3. Pozivajo državno upravo, posebej še davčna oblast in fin. ministrstvo, da pri neizbežnem rubcu zaračunavajo v sporazumu s strokovnjaki - zaupniki za davek hitročasno prometno ceno odvzete živali.

4. Zahtevajo strogo kontrolo cen po mestih, trgih in industrijskih krajih, da trgovina in posredovalci ne izkoriščajo ne producenta in ne konzumenta.

5. S sistematično ureditvijo cen kmetijskim proizvodom se morajo urediti tudi delavske mezde.

6. Vlada naj čim prej sklene ugodnejše pogodbe in uredi boljše izmenjavo blaga z vsemi državami, kamor mi izvažamo kmetijske pridelke. Pri tem mora slovensko malokmetijstvo priti do večje mlave.

7. Posebno skrb mora država in banovina posvetiti kmetijskemu produktivnemu in prodajnemu združništvu, ker je to najsolidnejša in najboljša rešitev izmenjave blaga v našem jugoslovanskem, posebej pa še v slovenskem malokmetijstvu, tako za domači trg v državi kakor tudi za izvoz.

8. Nujna in neodložljiva je rešitev vprašanja likvidnosti naših denarnih zavodov vobče. Ravno tako ureditve vprašanja kmečke zaščite.

9. Vlada se poziva, da v zaščito vinogradnikov izvaja strogo kontrolo nad uvoženimi vini v naših mestih pri gostilničarjih in veletrgovcih, kjer je veliko pančnega vina in pod firmo dalmatinca tudi mnogo vina iz prepovedanih samorodnic iz drugih banovin.

10. Apeliramo na vzajemnost hrvatskih in srbskih kmetovalcev, da viške svojih pridelkov, tako glede goveje živine in svinj, kakor tudi glede drugih pridelkov, posebej še vina, organizirano prodajo v izvozu izven države, ker nam oni sedaj s sedanjim načinom in nesolidnim mešetarenjem najbolj tlačijo cene ter ogrožajo naš obstanek na domačem trgu.

Vsi ti sklepi so bili soglasno in z navdušenjem sprejeti; ravno tako poziv, naj se zborovalci posteno in odločno organizirajo v stanovski organizaciji ter dosledno izvajajo zapoved in krščansko načelo ljubljene do bližnjega vselej in povsod v dejanju. Zborovalci so izvolili takoj tudi zaupnike v smislu sklepa točke 1. ter so hvaležno in z navdušenjem vzeli na znanje obvestilo, da sta tako g. notranji minister dr. Korošec kakor tudi g. ban dr. Natlačen dali nalog, da varnostni in vsi politični upravni organi podpirajo prizadevanje slovenskega malokmetijstva v okviru zakona.

Naznanila

Liubljana

1. Nočne službo imajo lekarni, mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 b; mr. Komotar, VIc.

Drugi kraji

SMARJE PRI JELSAH. Podružnica Saljarskega in vrtnarskega društva vabi vse sadjarje žirarskega okraja na sadjarsko zborovanje, ki bo v nedeljo 29. marca ob 9 jutraj v osnovni šoli.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Četrtek, 26. marca: Siromakova jagnje, Red četrtek. Petek, 27. marca: Zaprti (predstava v operi). Sobota, 28. marca: Moliere, Izven. Cene od 10 D navzdol.

Opera. — Začetek ob 20.

Četrtek, 26. marca: Carmen, Red B. Petek, 27. marca: Pot okoli sveta, Red A. Sobota, 28. marca: Kavalir z roža, Red C.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Cetrek, 26. marca, 12 Reprodukcijski koncert na vokalnih orglah. — 12.45 Vremenska napoved, poročila. — 13. Napoved časa, objava sporeda, obvestila. — 13.15 Po slovenskem jugu (plošče). — 14 Vremenska poročila, horzki tečaj. — 18 Operne fantazije (Radijski orkester). — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Bačič Kolarič). — 19 Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila. — 19.30 Nacionalna ura: Nukovsko predavanje (iz Beograda). — 20 Prenos iz ljubljanske opere: V. I. odmor: Glasbeno predavanje (gosp. Matija Bravničar); v II. odmoru: Čas, poročila, napoved programa.

Drugi programi:

Cetrek, 26. marca, Beograd: 20 Griegov koncert (izvaja simfonični orkester kraljeve garde). — 22 Prenos iz kavarne. — Beograd 11: 8 Operne arije. — 14 Jugoslovenska mesta: Zagreb (predava gosp. Dobronić). — 22.20 Plesna glasba. — Zagreb: 20 Prenos iz Beograda. — 22.15 Plesna glasba. — Dunaj: 19.35 Komorni orkester. — 21 Himne noči. — 22.30 Zborovsko petje. — 23.25 Plesna glasba. — Radijski: 17.30 Glasbena glasba. — 18.30 Dueti. — 20.30 Violina. — 21.30 Plesne plošče. — 22.45 Koncert opernega orkestra. — Trst: Milana. — 17.15 Plesna glasba. — 22.15 Zbor. — 23.15 Plesna glasba. — Rim-Bari: 17.15 Vokalni in instrumentalni koncert. — 20.35 Puccinijeva opera Manon Lescaut. — Praga: 20.05 Mahlerjeva VIII. simfonija. — 22.15 Salonski orkester. — Bratislava: 20 Vojnska godba. — 20.45 Igra Zločin in kazni. — 21.30 Zabavni koncert. — Pariz: 20 Mali radijski orkester. — 21 Stravinskova Zgodba o volaku. — 21.45 Priemimo pesmi. — 22.10 Thibaudov violinski koncert. — 22.50 Plesne plošče.

Mali oglasi

Službo dobe

Gospodično

zgovorno in reprezentativno, iščemo za obiske privatnih strank v Ljubljani. — Ponudbe nasloviti upravi »Slov.« pod šifro »Nikala prodaja« 4134. b

Zastopnike

za obiskovanje trgovcev, obrtnikov in gostilničarjev, iščemo za vsa mesta v državi. Mala kolekcija, sigurne in lep zaslužek. Ponudbe poslati: Zagreb, Poštni predal št. 385. (b)

Deklo

za vsa hišna dela, takoj sprejemam. — Tončka Noč, pekarija, Slov. Javornik št. 194. (b)

Službe iščejo

Izučena šivilja

z večletno prakso — grešivat na dom, najraje kje na deželi. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 4264. (a)

Posrestva

Hišo

z velikim, lepim vrtom, v Zg. Hudinji 85, Celje — oddam v zakup za daljšo dobo, posamezno po stanovanjih ali skupno — takoj. Dopise na Bleyer, pošta Luče. (p)

Denar

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka. Ljubljana. Krekov trg 10

Denarne zadeve

bančne, hranilniške in posojilniške terjatve vseh denarnih zavodov, vrednost papirje. Vojno škodo nakup in prodaja

izposluje razne kredite v gotovini na hranilne knjižice in hranilne knjižice na vknjižbo

Izvede razne kompenzacije, plačila dolgov pri denarnih zavodih s hranilnimi knjižicami in z gotovino.

Zanesljive nasvete in informacije glede naložbe kapitala v gotovini in hranilnih knjižicah dobite edino pri pooblaščen Bančni poslo. pisarni Alojzij Planinšek v Ljubljani, Beethovnova ul. 14/II. Telefon 35-10. Za odgovor znamko.

Kdo bi posodil

15.000 Din na lepo posestvo in obrt na vknjižbo na prvo mesto. V poštev pridejo tudi knjižice Ljudske posojilnice v Celju. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4174. (d)

Kupimo

Staro železo

in druge kovine prodaje najbolje v železnini Fr. Stupica, Ljubljana, Gospodarska 1. (k)

Vsakovrstno

zlato kupuje po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

KALODERMA
Gelée
Specijalno sredstvo za nego rok.

Samo na zraku

"PREVETRENI"
puder
lahko izdrži
ta poizkus

Sveža lepa »mat« polt od 9 zjutraj do 5 popoldne brez pudranja ves dan — to je zagamčeni rezultat uporabe novega, na zraku prevetrenega pudra. Posebni način fabricacije na zraku prevetrenega pudra je iznašel neki pariški kemik. Na ta način se pridobiva puder, ki je devetkrat finejši in lažji od vseh dosedanjih vrst. Ta način je sedaj uveden pri fabricaciji pudra Tokalon. Zato se puder Tokalon tudi tako enakomerno razprostire po licu, pokrivajoč kožo kakor z nekim nevidnim ovijem lepote. Zato daje licu naravno lepoto v razliko od nekdanjih težkih pudrov, ki so vam dajali samo nekakšen videz olepšanja, in — kar je najvaž-

nejše, zato se puder Tokalon tudi tako dolgo obdrži na licu, da ga imenujemo osemurni puder. Ni več blestečih nosov in mastne kože, marveč dovršena »mat« polt, kateri tudi veter, dež ali potenje ne morejo škodovati.

Tinček in Tonček kot detektiva

17.

Mož s puško

Dečka sta stekla po bregu v smer, kamor je tekla reka in ves čas pridrušeno klicala Janezkovo ime. A nihče jima ni odgovoril. Ko sta pritekla do posekanega debela, sta upehana sedla nanj in se odpočila. Sredi počitka pa je Tončka nenadoma obšla strašna misel. »Joj,« je vzkliznil in se stresel po vsem telesu. »Joj, kaj pa, če so razbojniki privezali Janezka na takole deblo in ga vrgli v reko?« »Mogoče, vse je mogoče,« je pritrdil Tinček in greh, ki mu je ležal v duši kot kamen, ga je zapeljal se bolj. »Potem pa ne izgubljava po nepotrebnem časa!« je vzkliznil Tonček in planil na noge. »Naprej!«

Počasi sta šla dalje in napeto upirala oči v reko, ki jo je narahlo razsvetljeval lunin ščip.

Nekje sredi potoja pa je zdajci zagrmel nad njima robat glas: »Halo! Kdo tu? V tej pozni uri se potepata, frkolina! Čakajta me, čakajta!«

Dečka sta obstala kot prikovana in prestrašeno strmela v moža, ki je stal komaj pet korakov od njiju na splavu. V desnici je imel svetilko, v levi pa puško.

Neznane bradača se je celo hrabri kuža Muki tako prestrašil, da je pozabil zalajati in je bulil vanj kakor v prikazen sredi noči.

Grad Hubertus

Roman

Tasilu je stopil za Anin stol, in ko je utihnili zadnja beseda pesmi in so izzveneli z njo akordi ko rahel dihi, ji je položil roko na ramo.

Pogledala je kvišku. »Tili! In snehljaje se mu je stegnili roke nasproti.«

Poljubil jo je na svetlo se izpreminjaste lase.

»Privedel sem ti gosta s seboj.«

Ana se je ozrla proti vratom in prestrašeno skočila pokone.

Kiti je pogumno napravila korak naprej in začela jecljati: »Moj brat — šele danes sem — komaj vem, kako bi vam razodela veselje —« In besede so ji pošle. Nekaj sekund je stala brez moči, s solzami v očeh, potem pa je nenadoma, v smehu in joku stekla k Ani Herwegh in jo objela. Ob isti uri je na Hubertovem odprala Gundi Kleesberg ena vrata za drugimi. »Kiti! Kiti!« Njen glas je odmeval po vsej hiši; prikazal se je samo Fric, ki na razburjena vprašanja tete Gundi ni vedel kaj odgovoriti. Ko je odkrila, da je izginil tudi Tasilo s klobukom in palico, se je nekoliko pomirila, domnevajoč, da sta odšla brat in sestra nekaj poti vozu nasproti.

Popoldne je prispel na Hubertovo Robertov sluga z dvema jezdnima konjema, in proti šestim zvečer je pridrhal odprti lovski voz z obema bratoma po brestovem drevoredu. Vili, devetnajstleten praporsček, je bil po licu izrazito podoben svoji sestri, je postavil je bil bolj zajetno in po širokih ramenih je spominjal na očeta. Bil je vroče razgret v veseli obraz, iz oči se mu je prešerno smejalo mlado življenje. Kratke brčice so štrlele ostro z gornje ustnice — poznalo se jim je, da jih goji in suče nestrpna roka. Že ko je zavlil voz v park, je skočil Vili pokone in glasno klical sestro po imenu ter stegoval glavo, da bi prodiril kje z očmi

skozi zmedo vejčja. Pred višjo vejo se je sklonil, omahnil v gugajočem se vozu in stopil malo trdo bratu na lakasti čevlji.

»Sedi vendar, norec, in ne škarklaj drugim ljudem po nogah.«

»No, nič se ne jadi, saj nisem bil dolgo na njih!« je smeje se tolažil Vili.

Robert si je togotno sprašil čevlje z dehtlečim žepnim robcem in se spet premišljeno mirno nagnil na sedežu nazaj. Sabiljo si je bil postavil med noge, ena roka mu je počivala na sabljinem držaju, v drugi je imel cigareto. Nosil je uniformo uradcev; temna zelenjava je še povzdigovala njegovo elegantno postavo in do lasu natančno mu je sedela čepica na brezhibno počesani glavi. Ob nemirni živahnosti svojega brata je bil Robert vtelesen dolgačas tiste vrste, ki se ume kazati na zunanji kot samozavestna odličnost. Bistrejše pogledu pa ni ušlo, da je bil ta preudarni mir samo maska. Okoli sivih oči je zdrgetavalo in nekaj nervoznega je bilo v načinu, kako je pri vdihavanju cigaretne dima upogibal spodnji ustnic med zobe. Tudi drugače je ta obraz govoril še o marsikateri stvari. Bil je leden kakor obraz človeka, ki se je pravkar okopal v mrzli vodi. Po potezah je bil očito podoben Tasilu, toda četudi je bil Robert štiri leta mlajši, so ga imeli vendar za starejšega od brata.

Pred verando je pričakovala voz gospodična Kleesberg in v primerni razdalji je lepo zapovrstjo stala vsa služkinje: Fric, Moser, stara oskrbnica, še starejša kuharica, dve prevzeti devici in Robertov sluga v uniformi.

»Teta Gundi!« je klical Vili in mahal z obema rokama. »A kje je naša miška? In resnega gospoda doktorja tudi ne vidim?« Ni mu prišlo na um, da bi vprašal po očetu. Da sedi grof Egge v lovski koči, je bilo umljivo samo ob sebi.

Robert je stopil prvi z voza in pretegnil noge, kakor da bi bil razjahal konja. S predpisano vjudnostjo je poljubil roko gospodični Kleesberg in komaj opazno pokimal služkinji za pozdrav. Teta

Gundi je v skrbih jecljala, ali nista Kiti in Tasilo erečala voza. Do konca pa ni prišla. Vili jo je burno vesel objel in ji cmuknil na vsako lice poljub, kar je imelo za posledico bele ustnice pri njem in dve rdeči lisi na obrazu tete Gundi.

»No tetic, pa sva prišla! In pazite, kako vam bom dvoril. Seveda samo za vajo. Do poročnika ni več daleč in takrat moram biti trdno podkovan, tetic! Vaja naredi mojstra!« In spet jo je objel.

»Svarim vas, gospodična!« je segel vmes Robert, držeč med zobmi novo cigareto, in si jo je prižgal. »Fant ne zna v teh stvarih ločiti šale od resnice. Če zagleda le par kit — in te imate še menda? — pa znoril! Obrnil se je proti svojemu slugi.« Ali sta konja dobro spravljena?«

»Kakor ukazuje, gospod grof!«

»Prepričati se hočem sam!« Odšel je za slugo proti hlevu.

Na hlevu gospodične Kleesberg je udarila rdečica skozi puder, tako se je razgnevala. S težavo je zbrala spet svojo zamajano dostojanstvo in ker je pravi zločinec njene ogorčenosti pobegnil, je nabodla smeječega se praporsčka.

»V dobrem, ljubi grof Vili, a pripomniti moram, da se mi zdijo take šale več kot neprimerne. Ako si včas vaša oče v svojem lodnastem jopiču dovoli takšne burke, se spomnim na Kiti in zato molčim —«

»Toda tetic! Bodite vendar veseli!« Vili je skušal potolažiti njeno jezo in pobožati teto po licu.

»Jaz sem zelo vesel! Toda vse ima svoje meje, ljubi grof Vili. Zato bi rada vas in vašega brata opomnila —«

Gundi Kleesberg je umolknila, ker ji je Vili z dolgiimi skoki pobegnil izpred nosa. »Kiti! Mala, sladka miška! Tu si torej!« Razprostrl je roke proti sestri, ki je prihajala s Tasilom po drevoredu.

Kiti mu je stekla nasproti, objel jo je in jo poljubil s fantovsko nežnostjo ter jo zavijtel na okrog, da je za čas zgubila tla pod nožicami. Ko jo je izpustil, jo je čudež se pogledal: »No, no,

dragica! Kaj so napravili v teh osmih dneh iz tebe? Zrak na Hubertovem dela čudeže! Pogledaj no, kako se je potegnila! In oči, ki jih ima!«

Kiti je globoko dihala in ne da bi odgovorila, se je ozrla po Tasilu, ki je počasi prihajal po drevoredu. Iz nje so govorili še vtisi zadnjih ur in oči so se ji sanjavo svetile. Ko je opazila, da Vili nič ne misli pozdraviti brata, mu je hlastno zašepetala: »Ako me imaš rad, te prosim, bodi prijazen s Tasim!«

Vili se je zdrnil. »Prijazen? Zakaj pa ne? Ne vem, zakaj bi bil hladen z njim, če ni on z menoj!«

»Tas ni hladen, najmanj proti svojim domačim. Povem ti, ker vem. Samo resen je. In da ga razumete, želi.«

»No, zaradi mene!« Vili je stegnil roko in stopil proti bratu. »Dober večer, ljubi Tas! Zelo sem vesel. Imenitno res, da smo spet tako lepo vsi skupaj. Celto Hubertovo gnezdo!«

»Pozdravljen, ljubi Vili!« Tasilo je prijel brata za roko. »Veseli ste oče, da si videti zdrav in upam, da se počutiš dobro!«

»Brez skrbi! Sem že splaval spet pošteno na vrh.«

»Ali si bil bolan?« je vprašala Kiti prostrano.

Zmedel se je nekoliko. »Ah, Bog varuj! Sami nedolžni prehlad, ni da bi govoril. Je že proči! Več, bilo je tako —« Začel ji je dopovedovati o nekem maršu v »groznom« vremenu in da je bil malo nepreviden pri pijači. Pri tem je pritažil glas in pognil sestro od Tasila stran.

Bil je po nepotrebnem previden. Tasilo je odzval pismonoži, ki je prinesel večerno pošto, liste in pisma. Hitro je preletel naslove. Eden je bil napisan z okorno roko: »Visoko Rojenemu dogtorju grofu Dasilu Ekke-Senefeld.«

Tasilu je pisavo menda poznal. »Počakajte za trenotek,« je zaklical pismonoži, ki se je bil že nameril za odhod, in odprl pismo.

Objave

Dražba trgovske hiše

Dne 4. aprila 1936 ob 9 dop. bo pri sreskem sodišču v Kranju, soba št. 7, dražba trgovske hiše v Zg. Kokri, ki leži ob cesti, s pašnikom in vrtom, v kateri hiši se je do sedaj izvrševala majhna trgovina. — Najmanjši ponudek znaša 35.000 Din ter bi bilo možno kupnino v dogovoru z upniki plačati tudi s hranilnimi knjižicami Mestne hranilnice v Kranju. — Pojasnila daje pisarna dr. Igo Šilarja, odvetnika v Kranju. (o)

Razno

Vrtna prst

v vsaki množini na razpolago. — Informacije pri vrtnarju franciskan. samostana v Ljubljani. (r)

Prodamo

Za pomlad!

Ostanki Mariborskih Tekstilnih tovarn

brez napak, pristnobarvni. »Paket serija S« vsebina: 15—21 m prima oksfordov, touringov in celirjev za moške srajce, vsak kos najmanj 3 m, dalje »Paket Serija S/O« istotako 15 do 21 m za ženske pralne obleke, dečve (Dirndl), v najlepših barvah, predpasniki itd. — Vsak paket poštine prosto samo 107 Din. — Za isto ceno »Paket serija P« vsebina: 15 do 20 m platna, posteljina, žensko, moško in namizno perilo, barvasto, ter »Paket serija P/I« 10 do 15 m istega najfinejšega belega blaga. — Neprimeren vzamem nazaj in zamenjam. Dalje najcenejše blago za vsa moška in ženska oblačila. — Vzorci brezplačno.

»Kosmos«, razpošiljalnica ostankov, Maribor, Dvofakova cesta št. 1.

Trenčkote

vsja oblačila, perilo itd. — v ogromni izbiri — kupite poceni pri Preskerju Sv. Petra cesta 14. (l)

Sadno drevje

visoko in pritrilčno, agres, ribiz, lepotično grmičevje, japonske dišeče potonke in vsakovrstne rastline — prodaja po izredno nizkih cenah radi opustitve vrta drevsnica Črnačoj, Vič. l

Trgovci pozor!

Orehova jedra dobavlja najceneje Josip Simičič, Nova Gradiška. Zahtevajte ponudbe. (l)

Izredna eksistenca!

Napredaj z materialom in naročili izdelava dobro vpeljanega kozmetičnega predmeta za dravsko la-novino. Potrebno 10.000 Din. Strokovno znanje nepotrebno. Cenj. ponudbe pod 42 690 na Publicitas Zagreb. (l)

Vnajem

Parna pekarna

v sredini mesta Ljubljane, na najbolj prometni točki — se odda. Potrebna gotovina 125.000 Din. Persson, Ljubljana, pp. 307.

Čudež! Tako poceni
ROT BART
Be-Be
A VENDOR
KVALITETA!
ROT BART!

Glavno skladišče za Jugoslavijo:
HINKO MAYER I DRUG, par. oddelek, ZAGREB.

Zastopnik

za Maribor, event. za celo Stajersko, kakor tudi ostale večje kraje v Dravski banovini, se išče za Remington pisalne stroje. Resni interesi s stalnim sedežem naj pošljejo svoje ponudbe z referencami na trdko MATADOR, Zagreb, Ilica 5 Oktogon